

*Золотарьова Наталія Іванівна,
професор кафедри поліцейського права
Національної академії внутрішніх справ
доктор юридичних наук, доцент*

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ПОЛІЦІЄЮ ЗАХОДІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОВАДЖЕННЯ В СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Курс на зміцнення державності в Україні, охорону прав, свобод і законних інтересів громадян, забезпечення верховенства права в усіх сферах суспільного життя залишається одним із головних напрямків державного будівництва. Подальший розвиток демократії, забезпечення прав і свобод громадян нерозривно пов'язані з підвищенням якості і ефективності діяльності правоохоронних органів, одне з провідних місць серед яких належить Національній поліції України.

Національна поліція України виконує широке коло завдань та функцій щодо забезпечення правопорядку, захисту прав і свобод громадян, попередження і припинення правопорушень, тому від удосконалення її правоохоронної діяльності значною мірою залежить зміцнення законності і правопорядку в Україні. У органів та підрозділів поліції використовуються різноманітні організаційні, технічні, виховні та інші засоби, особливе місце серед яких займають правові, зокрема, адміністративно-правові засоби боротьби з правопорушеннями. Найважливішими серед останніх є заходи забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення, використання яких забезпечує безпосереднє виявлення і припинення порушень правових норм, притягнення винних до юридичної відповідальності, усунення шкідливих наслідків правопорушень, тобто всі основні завдання правої охорони.

Сукупність адміністративно-примусових дій уповноважених працівників поліції, психічного або фізичного впливу з метою припинення правопорушень, встановлення особи, забезпечення своєчасного розгляду справи та притягнення правопорушника до адміністративної відповідальності вважається заходами забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення. Характерними рисами заходів забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення є: по-перше, те, що вони застосовуються з метою припинення адміністративних правопорушень, коли вичерпано інші заходи впливу, встановлення особи, складення протоколу про адміністративне правопорушення у разі неможливості складення його на місці вчинення правопорушення, якщо складення протоколу є обов'язковим, забезпечення своєчасного і правильного розгляду справ та виконання постанов по справах про адміністративні правопорушення; по-друге, заходи процесуального забезпечення застосовуються тільки в рамках провадження, що ведеться у зв'язку з правопорушеннями, тобто лише з моменту вчинення правопорушення і до припинення розгляду справи, винесення рішення і його виконання, і лише до особи, яка вчинила правопорушення; по-третє, крім вчинення

правопорушення, є додаткові підстави застосування цих заходів: неможливість припинення правопорушення іншими засобами, виконання інших процесуальних дій, можливе вчинення особою нових проступків; по-четверте, це несамотійні, допоміжні заходи впливу, вони не вважаються санкціями, не тягнуть додаткових обмежень для порушника; по п'яте, заходи забезпечення провадження застосовуються у встановлених законом випадках лише спеціально уповноваженими суб'єктами: представниками влади, посадовими або службовими особами органів Національної поліції, посадовими особами інших органів адміністративної юрисдикції, членами громадських формувань, а також в окремих випадках – й громадянами; по-шосте, чинним законодавством чітко регламентовано процесуальний порядок їх застосування: перелік уповноважених органів і посадових осіб, які мають право їх застосовувати, строки, процесуальне оформлення (складання протоколу), порядок оскарження.

Стаття 260 Кодексу України про адміністративні правопорушення передбачає, що заходи забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення застосовуються з метою припинення адміністративних правопорушень, коли вичерпано інші заходи впливу, встановлення особи, складення протоколу про адміністративне правопорушення у разі неможливості складення його на місці вчинення правопорушення, якщо складення протоколу є обов'язковим, забезпечення своєчасного і правильного розгляду справ та виконання постанов по справах про адміністративні правопорушення допускаються адміністративне затримання особи, особистий огляд, огляд речей і вилучення речей та документів, у тому числі посвідчення водія, тимчасове затримання транспортного засобу, відсторонення водіїв від керування транспортними засобами, річковими і маломірними суднами та огляд на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння, а також щодо перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції.

Порядок адміністративного затримання, особистого огляду, огляду речей і вилучення речей та документів, у тому числі посвідчення водія, тимчасове затримання транспортного засобу, відсторонення водіїв від керування транспортними засобами, річковими і маломірними суднами та огляд на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння, а також щодо вживання лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції, з метою, передбаченою статтею 260 Кодексу України про адміністративні правопорушення та іншими законами України.

Законодавством про адміністративну відповідальність передбачено наступні заходи забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення: адміністративне затримання, особистий огляд і огляд речей, вилучення речей і документів, тимчасове вилучення посвідчення водія, тимчасове затримання транспортних засобів працівниками уповноважених підрозділів Національної поліції, тимчасове затримання транспортних засобів інспекторами з паркування, відсторонення осіб від керування транспортними засобами, річковими і маломірними суднами та огляд на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або щодо перебування під впливом

лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції.

Заходи забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення, що здійснюються органами поліції можна розділити на такі види:

– заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення, спрямовані на припинення протиправної поведінки особи, яка вчинила правопорушення, за допомогою примусового обмеження свободи пересування, користування майном або знаряддям вчинення правопорушення: адміністративне затримання, відсторонення водіїв від керування транспортними засобами, річковими і маломірними суднами;

– заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення, які спрямовані на отримання доказів і являють собою врегульовані адміністративно-процесуальними нормами примусові юридично значимі дії компетентних органів, спрямовані на виявлення, фіксацію і вилучення доказів: особистий огляд і огляд речей; вилучення речей і документів;

– заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення, спрямовані на виконання постанови у справі про адміністративне правопорушення; тимчасове вилучення посвідчення водія; тимчасове затримання транспортних засобів.

Як бачимо, що здійснення заходів забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення є основним методом діяльності органів та підрозділів поліції щодо попередження і припинення правопорушень.

*Іванчук Наталія Віталіївна,
старший науковий співробітник відділу
організації наукової діяльності та захисту
прав інтелектуальної власності
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук*

ЗАСАДИ ДОТРИМАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В СУСПІЛЬСТВІ

Права людини є невід’ємними від суспільних відносин. Саме вони визначають спосіб буття індивіда. Права людини є наднормативною формою взаємодії людей, упорядкування їх поведінки та координації діяльності, вони ж є засобом подолання протиріч та конфліктів. Права забезпечують нормативне закріплення умов життєдіяльності індивіда, що об’єктивно необхідні для нормального функціонування суспільства в державі. Права людини встановлюють міру свободи, що, з однієї сторони, забезпечує реалізацію суб’єктивних інтересів, а з іншої – не порушує можливостей, наданих іншим суб’єктам суспільних відносин.

Процес суспільної діяльності людини в значній мірі залежить від обсягу